

POSUDEK OPONENTA K DIPLOMOVÉ PRÁCI
ANNY KOLÁŘOVÉ
NA TÉMA „KOGENTNÍ NORMY V MEZINÁRODNÍM OBCHODNÍM STYKU“

Datum odevzdání práce: 19. 11. 2014

I. Aktuálnost tématu

Problematika kogentních, resp. imperativních norem je obtížným, tradičním právně teoretickým tématem mezinárodního práva soukromého. Význam těchto norem se nicméně stále častěji promítá i do praxe mezinárodního práva soukromého a rostoucí relevance tohoto typu právních norem se odráží i ve skutečnosti, že nový zákon o mezinárodním právu soukromém, na rozdíl od dosavadní vnitrostátní právní úpravy, obsahuje nově jejich výslovnou úpravu. Za velmi aktuální považují problematiku kogentních, resp. imperativních norem, právě v oblasti zvolené diplomantkou - v oblasti mezinárodního obchodního styku.

II. Náročnost tématu

Diplomantka si vybrala náročné téma. Otázky kogentních, resp. imperativních norem v mezinárodním právu soukromém byly a do značné míry stále jsou velmi teoretické a specializované téma. K jeho zpracování ve srovnávacím pohledu, i přes relevantní českou odbornou literaturu, je nezbytné využít rovněž zahraniční prameny, což míru náročnosti zpracování tohoto tématu samozřejmě zvyšuje a na diplomantku klade vyšší nároky.

III. Kritéria hodnocení práce

Cílem předkládané diplomové práce, uváděným však až v závěru práce, bylo dle diplomantky popsat pojem kogentních norem a jejich úlohu v mezinárodním obchodním styku. V úvodu diplomantka uvádí, že účelem a úkolem diplomové práce je nastínit hranici autonomie vůle smluvních stran v mezinárodním obchodním styku.

S výhradami lze konstatovat, že se vytyčeného cíle diplomantce dosáhnout podařilo.

Diplomová práce, která má celkem 95 stran (z toho 69 stran textu práce), je strukturována celkem systematicky. Diplomantka rozdělila svou práci do úvodu a pěti kapitol (včetně závěru). První kapitola je věnována vymezení předmětu diplomové práce, kdy autorka obsahově vymezuje relevantní pojmy zpracovávané problematiky. V druhé kapitole se diplomantka věnuje aplikaci kogentních norem v řízení před soudy, v následující, třetí kapitole pak naopak mezinárodní obchodní arbitráži. Logicky by se však spíše nabízelo nazvat tuto kapitolu Aplikace kogentních norem v mezinárodní obchodní arbitráži. Čtvrtá kapitola je zaměřena na srovnání přístupu ke kogentním normám ve vybraných zahraničních právních úpravách. Navzdory názvu kapitoly: „Srovnání přístupů ke kogentním normám v zahraničních úpravách“ je první podkapitola věnována kogentním normám v České republice. Dále se pak diplomantka v rámci dalších podkapitol věnuje úpravě kogentních norem ve Švýcarsku, Francii a USA. Diplomovou práci uzavírá kapitola pátá – závěr.

Z obsahového hlediska je práce celkem zdařilá a diplomantka prokazuje znalost zvolené problematiky, ačkoliv některé pasáže textu logicky a obsahově nezapadají do struktury práce a některé, kdy diplomantka vycházela ze zahraničních zdrojů, jsou na hranici srozumitelnosti. Diplomantka ve své práci nečiní dostatečně jasný rozdíl mezi tzv. relativně kogentními normami (které nazývá prostá kogentní ustanovení) a absolutně kogentními (imperativními) normami. V rámci diplomové práce oba pojmy velmi často používá jako pojmy ekvivalentní ve smyslu norem

imperativních, navzdory skutečnosti, že pojem „kogentní“ v první větě úvodu diplomové práce vymezuje zcela jasně jako normy, od nichž se není možné smluvně odchýlit. Např. na str. 74 nese podkapitola 4.4.2 název Příklady kogentních norem v USA a úvodní věta začíná slovy: „Obecný účel imperativních norem...“ (obdobně na str. 29)

Práce je zpracována na dobré stylistické úrovni. Je psána srozumitelně až na občasné nevhodné formulace, kdy se zřejmě projevuje vliv cizojazyčné zahraniční literatury, ze které diplomantka čerpala (např. mimostátní metoda řešení sporů, mimosoudní orgán, volnost smluvních stran). Diplomová práce je téměř prostá gramatických chyb a překlepů.

Autorka vychází jak z české, tak především z četné zahraniční odborné literatury a judikatury, poznámkový aparát považuji za dostatečný. Vytknout lze, že některé citace nevychází z původního pramene, např. na str. 61 cituje z Důvodové zprávy k ZMPS odkazem na Komentář.

IV. Případná další vyjádření k práci

Na str. 13 autorka uvádí, že definici obchodního styku ani běžného obchodního styku ObchZ ani OZ neobsahují. Dále na str. 14 obdobným způsobem konstatuje: „Pokud budeme mluvit o obchodech jako takových ve smyslu ustanovení § 261 odst.1 ObchZ.....“ Obchodní zákoník však již neplatí.

Na str. 14 diplomantka uvádí, že nařízení Řím I a Brusel I jsou přímo použitelná ve všech členských státech. Je tomu opravdu tak?

Na str. 23 diplomantka uvádí, že výhrada veřejného pořádku se v praxi projevuje „odmítnutím aplikace rozhodného práva z důvodu rozporu s veřejným pořádkem“. Tato formulace je nepřesná a zavádějící.

Na str. 26 se zcela nesystematicky v podkapitole věnované francouzské terminologii objevují německé termíny pro imperativní normy.

Na str. 28 diplomantka uvádí, že v řízení před soudem může stranami zvolený soud odmítnout aplikaci stranami zvolených právních norem, popřípadě zvolené normy nahradit nutně použitelnými normami. Mohla by diplomantka toto své tvrzení blíže vysvětlit.

Na str. 39 diplomantka uvádí, že lze říci, že evropské soudy aplikují cizí právo tak, jak je aplikováno soudy národními, tedy včetně interpretace a judikatury. Mohla by i toto diplomantka blíže vysvětlit.

Z čeho diplomantka na str. 39 dovozuje, že ustanovení týkající se požadavku kvalifikované formy proročáční doložky jsou ustanovení imperativní povahy?

Na str. 60 diplomantka uvádí, že ČR je přímo vázána nařízením Řím I a že národní úprava se tedy alespoň ve vztahu mezi příslušníky ostatních členských států neuplatní. Diplomantka zcela přehlídí čl. 2 nařízení Řím I.

Na str. 61 diplomantka zcela nesystematicky a nelogicky v podkapitole týkající se imperativních norem v České republice hovoří o Luganské úmluvě. Na str. 62 autorka dále popisuje ustanovení o obcházení zákona, které s projednávanou problematikou nikterak nesouvisí. Na druhou stranu zcela absentuje rozbor ustanovení § 3, § 23/2 a § 25 ZMPS.

V. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě

Při obhajobě by se diplomantka měla vyjádřit kromě výše uvedeného rovněž k následujícím otázkám.

Na str. 47 diplomantka uvádí svůj názor, že role imperativních norem v mezinárodní arbitráži je slabší než v řízení soudním. Na základě čeho diplomantka k tomuto názoru dospěla?

Na str. 48 diplomantka konstatuje, že možností zvolit si rozhodce v mezinárodní arbitráži mohou strany ovlivnit aplikaci imperativních norem. Jaký způsob ovlivnění má diplomantka na mysli? Proč se diplomantka domnívá, že ustanovení týkající se počtu rozhodců ve vnitrostátních právních řádech jsou imperativní povahy?

Na str. 51 diplomantka hovoří o imperativních normách procesního charakteru. Jaké normy má diplomantka na mysli?

Zajímalo by mne rovněž, která ustanovení občanského zákoníku z oblasti obchodního práva mají, dle názoru diplomantky, imperativní povahu.

VI. Doporučení práce k obhajobě

Autorka v práci prokázala schopnost samostatné práce a základní orientace ve zvolené oblasti. Práci pokládám za způsobilou pro obhajobu.

VII. Navržený klasifikační stupeň

Přes výše uvedené výhrady s ohledem na náročnost zvoleného tématu předběžně navrhuji klasifikační stupeň velmi dobře.

V Praze dne 16. 12. 2014

JUDr. Mgr. Magdalena Pfeiffer, Ph.D.